

щорічна українська
лакофарбова конференція

ЛАКОКРАСКА UA®

21-22 лютого 2018

ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ ЛАКОФАРБОВИХ МАТЕРІАЛІВ: СТАНДАРТИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИКА, СТАЛІ ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ ТА МАРКЕТИНГ

СВІТЛАНА БЕРЗІНА

заступник голови технічного комітету стандартизації
ТК 82 «Охорона довкілля», координатор проекту ЄС
EaP GREEN «Впровадження сталих публічних закупівель в Україні»

В запитаннях та відповідях

<http://www.greenmind.com.ua>

ГЛАВА 1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

ГЛАВА 2.

РИНКИ

ГЛАВА 3.

ПРОХОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ЗГІДНО З ISO 14024

ГЛАВА 4.

МАРКЕТИНГ

ЕКО

- 1. Всі продукти представлені на ринку легально повинні відповідати обов'язковим вимогам**
- 2. Виробляються згідно технічних умов**
- 3. Мають приблизно однакове пакування**
- 4. Рекламуються товаровиробником**
 - 1. Тренд**
 - 2. Більш безпечний**
 - 3. Сертифікований згідно міжнародного стандарту**
 - 4. Перевага підтверджена незалежною третьою стороною (органом з оцінки відповідності)**

ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ – твердження та/або графічне зображення що застосовується для інформування споживача про екологічні характеристики чи перевагу товарів чи послуг (продуктів, промислових товарів, будівельних матеріалів, готелів, пляжів тощо)

Екологічне маркування має на меті інформувати споживача в стислій і доступній формі про перевірені та підтверджені екологічні характеристики або переваги об'єкта маркування.

Екологічне маркування має широку сферу застосування – від продуктів харчування, промислових товарів, будматеріалів до об'єктів нерухомості та послуг. Загальні принципи та методи його застосування викладені в міжнародних стандартах серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації». Ця серія стандартів упроваджена до української національної системи стандартизації у 2002-2003 роках (пряме застосування)¹.

Відповідно до стандартів серії ISO 14020 екологічне маркування поділяють на два основних типи для:

- а) позначення певної екологічної характеристики продукції (II тип);
- б) визначення та підтвердження переваг об'єкта маркування щодо його впливів на стан довкілля і здоров'я людини (I тип).

- розбірна конструкція;
- продукція із збільшеним терміном придатності;
- рекуперована (відновлена) енергія;
- придатний для повторного перероблення;
- вміст повторно перероблених матеріалів;
- повторно перероблений матеріал;
- рекуперований (відновлений) матеріал;
- зменшене енергоспоживання;
- зменшене використання ресурсів;
- зменшене водоспоживання;
- придатний для повторного використання;
- придатний для повторного наповнювання;
- маловідходний

14021

екологічні самодекларації
II тип

7000

графічні символи

<https://www.iso.org>

ЕЛЕМЕНТИ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ І ТИПУ В УКРАЇНІ

14024

екологічне
маркування І тип

Екологічні твердження, перевірені
органом з оцінки відповідності

Знак екологічного маркування

Номер екологічного сертифікату

	Установчі лежці (10 г):	На 100 г продукту:
Енергетична цінність (калоричність)	376 кДж / 89,9 ккал	3761 кДж / 899 ккал
Поживна (харчова) цінність:		
Білки	0 г	0 г
Вуглеводи	0 г	0 г
Жири	9,9 г	99,9 г
З насичених жирних кислот:		
- насичені	Не більше 1,2 г	Не більше 12 г
- мононенасичені	1,4 – 3,5 г	14 – 35 г
- поліненасичені	5,0 – 7,5 г	50 – 75 г
Вітамін Е	6,0 – 7,5 мг	60 – 75 мг

Без ГМО. Упаковано в захищену середовищі.
ДСТУ 4492

ОБ'ЄМ 0,5 л (дм³)

Олейна - наразі єдина соняшникова олія в Україні, яка пройшла екологічну сертифікацію*

- виготовлено з насіння високої якості
- на основі сучасних технологій більш чистого виробництва
- збережено природну користь насіння в олії
- виготовлено з пресової олії

Виробництво сертифіковано і відповідає вимогам ISO 9001 (якість), ISO 14001 (екологія), ISO 22000 (харчова безпека).

Згідно зі стандартом ДСТУ ISO 14024.

ЕКО

Посилання на схему екологічної
сертифікації (згідно ISO 14024)

Поліпшені екологічні характеристики –

поліпшені відносно загальнообов'язкових державних норм
та додаткові показники, що характеризують впливи продукції певної категорії
на стан довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ПРОДУКТУ: ВПЛИВИ ТА ПЕРЕВАГИ

Стандарт СОУ ОЕМ 08.002.12.019:2014 Лакофарбові матеріали. Екологічні критерії оцінювання життєвого циклу

Обмежує вміст летучих органічних сполук (ЛОС) та інших токсичних речовин на рівні показників екологічних критеріїв програми екологічного маркування ЄС (Ecolabel EU).

=

Таблиця 1 – Показники максимально допустимого вмісту ЛОС
у лакофарбових матеріалах згідно з OEM 08.002.12.019

Класифікація лакофарбових матеріалів	Вміст ЛОС, г/л
Матові для внутрішніх робіт (стіни, стеля, блиск < 25 - 60 °)	15
Глянцеві для внутрішніх робіт (стіни, стеля, блиск > 25 - 60 °)	60
Ґрунтовки для дерева чи металу при внутрішніх роботах	90
Лаки та покриття для дерева чи металу для внутрішніх робіт	75
Морилки для дерева для внутрішніх робіт	75
Ґрунтовки	15
Зв'язувальні Ґрунтовки	15
Однокомпонентний закріплювач для зміцнення покриття	100
Двокомпонентний закріплювач для зміцнення покриття підлоги	100
Декоративні покриття	90

Стандарт забороняє вміст:

- складників (у тому числі препаратів для тонування) зі сполуками кадмію, свинцю, хрому VI, ртуті, миш'яку, барію (за винятком сульфату барію), селену, кобальту, сурми;
- речовин за факторами ризику для довкілля та здоров'я людини згідно з Регламентом № 1907/2006 Європейського парламенту та Ради ЄС від 18 грудня 2006 року щодо реєстрації, оцінки, дозволу і обмеження хімічних речовин (REACH).

Примітка. Цей стандарт розроблений у відповідності з принципами та структурою оцінювання життєвого циклу продукції згідно ДСТУ ISO 14040 на основі результатів аналізування життєвого циклу лакофарбових матеріалів, виготовлених за прогресивними технологіями та екологічних критеріїв для ЛФМ інших програм екологічного маркування I типу, у тому числі згідно Регламенту Європейського парламенту та Ради ЄС № 66/2010 від 25 листопада 2009 року про знак екомаркування ЄС [20, 21-23].

Основним завданням при впровадженні та подальшому перегляді екологічних критеріїв є:

- обмеження вмісту небезпечних речовин у лакофарбових матеріалах;
- поліпшення якості та строку служби лакофарбового покриття;
- енергоефективність технологічного процесу виробництва;
- зниження екологічних впливів у процесі виробництва;
- зменшення відходів виробництва та споживання [13].

Вимоги екологічних критеріїв також:

- обмежують вміст речовин, небезпечних для водних екосистем;
- регламентують вміст алкілфенол етоксилатів (alkylphenolethoxylates, APEOs), сполук ізотіазоліонів (isothiazolinone compounds), перфторованих алкілсульфонатів (perfluorinated alkyl sulfonates, PFAS), формальдегіду (formaldehyde), фталатів (phthalates) за показниками суттєво жорсткішими, ніж вимоги санітарного законодавства України.

Вимоги до виробництва передбачають дотримання вимог природоохоронного законодавства водночас із впровадженням заходів щодо енергоефективності, мінімізацією викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря та роздільним збором відходів виробництва.

Для виготовлення спожиткової тари заборонено застосовувати полівінілхлорид, полістирол, полікарбонат або інший хлорований чи галогенований матеріал. Тара повинна бути придатною для перероблення й не бути обробленою речовинами, які можуть перешкоджати її перероблянню за доступними в Україні технологіями.

ЯКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ ТА ХТО ЙОГО КОНТРОЛЮЄ?

СТАТТЯ 15-1. ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ВВОДИТЬ В ОМАНУ

Поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

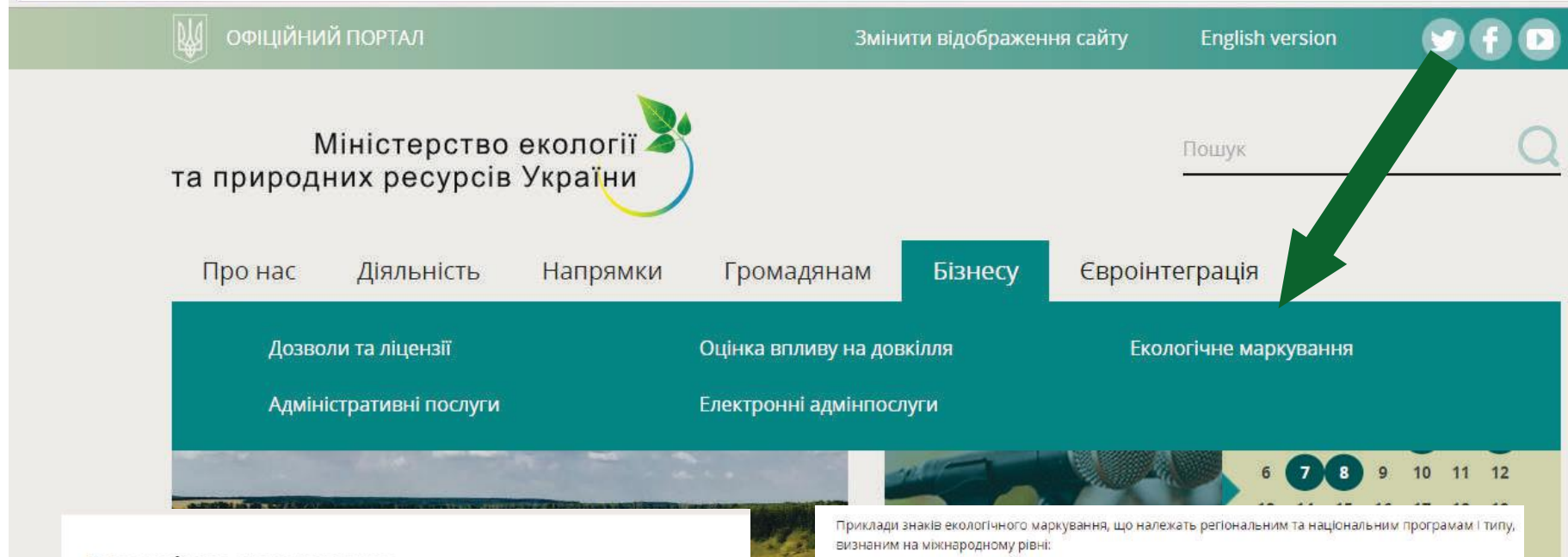
Інформацією, що вводить в оману, є, зокрема, відомості, які:

- містять неповні, неточні або неправдиві дані про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, джерела та спосіб придбання, реалізації, кількість, споживчі властивості, якість, комплектність, придатність до застосування, стандарти, характеристики, особливості реалізації товарів, робіт, послуг, ціну і знижки на них, а також про істотні умови договору;
- містять неповні, неточні або неправдиві дані про фінансовий стан чи господарську діяльність суб'єкта господарювання;

<https://menr.gov.ua/>

Екологічне маркування

12 Квітня 2017, 03:57

Екологічна освіта та наука

Екологічна інформація щодо здійснення технічного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки (в частині екологічного маркування)

Сьогодні все більше споживачів у всьому світі усвідомлюють вигоди і віддають перевагу товарам та послугам з поліпшеними характеристиками щодо їх впливів на стан довкілля та здоров'я людини. Надійним орієнтиром для вибору такої продукції є екологічне маркування, що відповідає принципам та методам міжнародних стандартів серії ISO 14020 і вказує на певні екологічні характеристики чи переваги продукції.

Застосування екологічного маркування було рекомендовано ще на Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку у Ріо-де-Жанейро у 1992 році.

У прийнятому на конференції «Порядку денному на ХХІ століття» зазначається: «Урядом у співпраці з промисловим сектором та іншими зацікавленими сторонами слід заохочувати розширення інформаційних програм, що передбачають впровадження екологічного маркування товарів і поширення інформації про екологічні характеристики продукції, з тим щоб споживачі мали можливість робити свідомий вибір щодо тих чи інших товарів».

Реакцією на ухвалені рішення було розроблення і впровадження у 1992 році національних багатокритеріальних програм екологічного маркування в Японії, Німеччині, США, Канаді, Австралії, Тайвані, Республіки Корея та регіональних програм – в ЄС (Європейська комісія) і країнах Північної Європи.

Досвід перших програм екологічного маркування став основою для розроблення міжнародних стандартів серії ISO 14020, що були впроваджені Міжнародною організацією стандартизації (ISO) у 1998–1999 рр.

Приклади знаків екологічного маркування, що належать регіональним та національним програмам і типу, визнаним на міжнародному рівні:

ЄС

Європейська комісія

Реєстр сертифікованої продукції

Країни Північної Європи (Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія, Нідерланди)

Північний орган екологічного маркування

Реєстр сертифікованої продукції

Україна

Центр екологічної сертифікації та маркування ВГО «Жива планета»

Реєстр сертифікованої продукції

США

НПО «Зелена печатка»

Реєстр сертифікованої продукції

GLOBAL ECOLABELLING NETWORK

PRODUCT CERTIFIED FOR
REDUCED ENVIRONMENTAL
IMPACT. VIEW SPECIFIC
ATTRIBUTES EVALUATED:
UL.COM/EL
UL XXXX

for illustrative purposes only

GEN заснована у 1994 році
28 систем згідно ISO 14024, 60 країн світу

<https://www.globalecolabelling.net>

Members Login

About ▾

What is ecolabelling?

GEN Members ▾

Ecolabelling Programmes and Standards ▾

News

Contact

GEN Members > Members List

Members List

Country/Region	Member	GENICES
Australia	Good Environmental Choice Australia	✓
Brazil	Associacao Brasileira de Normas Tecnicas	✓
China (CEC)	China Environmental United Certification Center	✓

КРИСТІНЕ ДОРОСКО

Головне управління з охорони
навколишнього середовища
Єврокомісії (Брюссель, Бельгія)

«За останніми даними дослідження Євробарометра, 26% європейських виробників пропонують екопродукти і послуги, тобто такі, що пройшли відповідну сертифікацію. 77% споживачів готові платити більше за екопродукцію за умови, що вони будуть упевнені в тому, що вона дійсно є такою.

Світовий ринок екопродукції оцінюється у 4200 млрд. євро з часткою ЄС в розмірі 21%. Цей ринок зростає щороку на 4% і має найбільший потенціал зростання числа робочих місць.

Існує значний попит на екопродукти, пропоновані за конкурентоздатною ціною, що свідчить про високий нереалізований потенціал на внутрішньому ринку ЄС, в тому числі державні закупівлі, на які припадає значна частка європейського споживання (близько 20% від ВВП ЄС)».

China Environmental United Certification Center – China Environmental Labelling (Китай)

Станом на січень 2017:

- **98 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій
- **178 895 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.sepacec.com/cecen/>

Korea Environmental Industry & Technology Institute – Korean Eco-Label Program (Республіка Корея)

Станом на січень 2017:

- **162 прийняті стандарти**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **17 324 сертифікованих товарів і послуг**

<http://el.keiti.re.kr>

German Federal Environment Agency – The Blue Angel Ecolabel

1978 – заснована з ініціативи та підтримки Федерального Агентства Німеччини з навколишнього середовища

Станом на січень 2017:

- **120 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<https://www.blauer-engel.de/en>

Nordic Environmental Label – the Swan

1989 – заснована з ініціативи та підтримки Ради Міністрів скандинавських країн

Станом на січень 2017:

- **58 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **12000 сертифікованих товарів і послуг**

<http://www.nordic-ecolabel.org/>

European Commission – Ecolabel EU

до 2010 року

після 2010 року

1989 – заснована з ініціативи Європейської Комісії

З 2010 застосовується актуалізована форма знака у поєднанні з трьома твердженнями, що вказують на екологічну перевагу продукції, залежно від її категорії

Станом на вересень 2017:

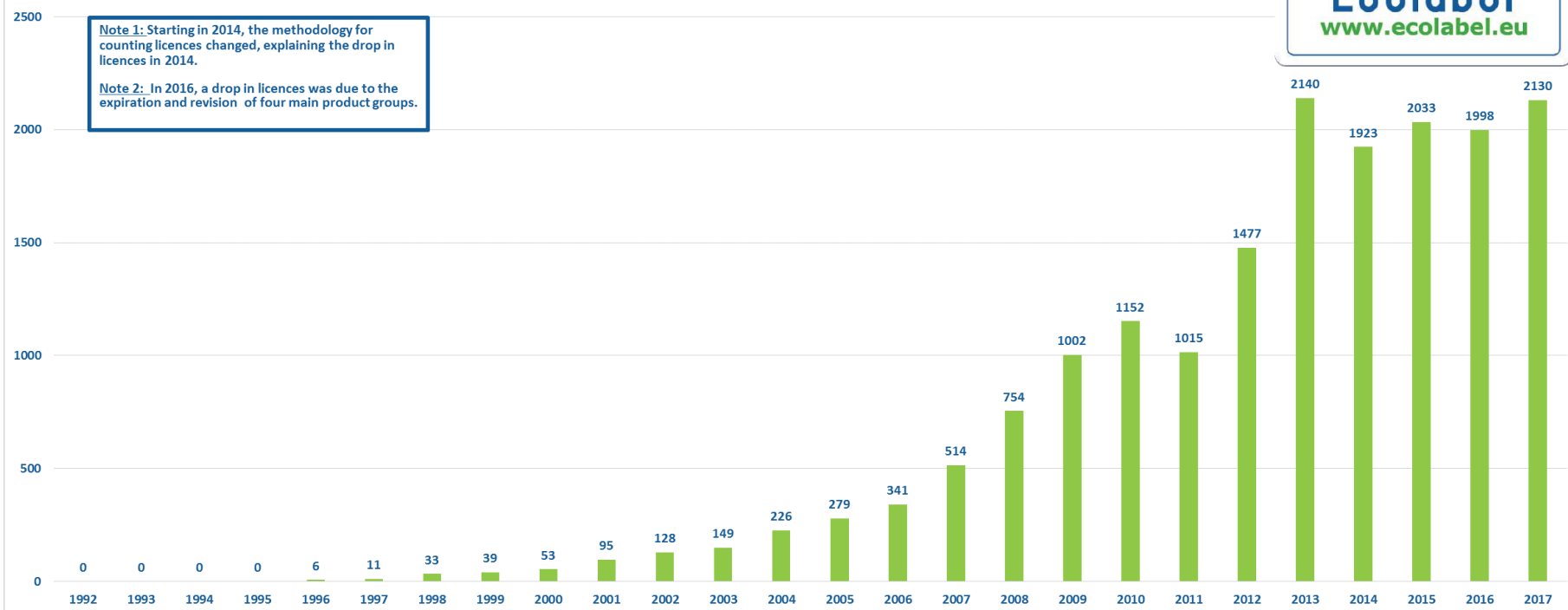
- **35 прийнятих стандартів**, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- **2 130 виданих сертифікатів** на
- **54 115 товарів і послуг**

<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

Кількість виданих екологічних сертифікатів на право застосування знака екологічного маркування ЄС за період 1992- вересень 2017 рр.

EVOLUTION OF THE NUMBER OF EU ECOLABEL LICENCES FROM 1992 - 2017

Українська програма екологічної сертифікації та маркування – Зелений журавлик

Знак екологічного маркування
«Зелений журавлик»

Станом на жовтень 2017:

- 52 прийнятих стандарти, що дозволяють оцінити екологічні переваги товарів і послуг різних категорій;
- 112 чинних екологічних сертифікатів
- 934 сертифікованих товарів і послуг

<http://www.ecolabel.org.ua>

Стратегія сталого розвитку УКРАЇНА - 2020

Зелені інвестиції

Основні гравці на фінансовому ринку, такі як Світовий банк, Європейський банк реконструкцій та розвитку, Корпорація НЕФКО та інші, висувають у своїх інвестиційних портфелях обов'язкові екологічні критерії як один з елементів сталості проекту.

ISO 20400:2017 Sustainable procurement – Guidance
(Сталі закупівлі – Настанова)

Закон України «Про публічні закупівлі» та процес подальших реформ системи державних закупівель

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»

Оновлений проект Стратегії до 2030 року, розроблений Міністерством екології та природних ресурсів України, та національний план дій, спрямований на її реалізацію, доповнює попередній варіант Стратегії впровадженням Цілі 1 Формування в суспільстві екологічних цінностей та засад сталого споживання і виробництва.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища»

Підтримка здійснення СПЗ

EaPGREEN
Partnership for Environment and Growth

Сталі (зелені) публічні закупівлі – ефективні закупівлі товарів, робіт та послуг з поліпшеними екологічними характеристиками протягом життєвого циклу.

Під поняттям «**екологічні характеристики предмету закупівлі**» слід розуміти споживання енергетичних та інших ресурсів, впливи на довкілля та здоров'я людини протягом життєвого циклу.

Зелені публічні закупівлі, за визначенням Єврокомісії: «процес, за допомогою якого державні органи прагнуть закуповувати товари, послуги та роботи зі зменшеним впливом на довкілля та іншими перевагами протягом всього їх життєвого циклу у порівнянні з іншими конкурентними товарами, послугами та роботами аналогічного функціонального призначення».

Підтримка здійснення
СПЗ

EaPGREEN
Partnership for Environment and Growth

Закон України «Про публічні закупівлі»

Застосування екологічних критеріїв відносно предмету закупівлі відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» щодо необхідності застосування заходів із захисту довкілля (при проведенні відкритих торгів та попередньої кваліфікації).

Згідно статті 22 цього Закону замовник має можливість застосовувати екологічні критерії у технічних специфікаціях документації конкурсних торгів у якості критеріїв відбору. Замовники можуть посилатися на вимоги міжнародних або національних стандартів, норм та правил, що встановлюють екологічні критерії до предмета закупівель, у тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, токсичність, біологічний розклад та інші екологічні характеристики), тим самим забезпечуючи ефективність закупівлі.

EaPGREEN
Partnership for Environment and Growth

**Лакофарбові матеріали
(водні фарби)
Код ДК 021:2015
(44812220-3)**

ВЕБ-ПОРТАЛ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ РЕЄ

Процедура закупівлі оголошена 20.07.2017 22:02. Дата останніх змін - 03.08.2017 19:16

Фарба та витратні матеріали для ремонтних робіт.

Ідентифікатор закупівлі: [UA-2017-07-20-001198-a](#)
ID: [054f888626c94a3d911ea5c9e589617a](#)

ПРОЦЕДУРА ЗАКУПІВЛІ ОБГОВОРЕННЯ ВИМОГИ КОНТРАКТ ПРОЦЕДУРА В ДОЗОРНО НОВЕ

УВАГА! УМОВИ ПРОЦЕДУРИ НЕ ПІДТВЕРДЖЕНІ ЄЦП ЗАМОВНИКА

Організатор закупівлі	Найменування замовника	«Київський Палац дітей та юнацтва»	Закупівля оголошена	20.07.17
Очікувана вартість	Розмір мінімального кроку пониження ціни	44'532.00 грн (з ПДВ) 450.00 грн	Період уточнень	до 21.07.17
Процедура закупівлі	Допорогові закупівлі		Подання пропозицій	до 22.07.17
			Кваліфікація переможця	з 22.07.17
			Пропозиції розглянуті	з 24.07.17
			ЗАВЕРШЕНА	03.08.17

Очікувана вартість
44'532⁰⁰ грн

Специфікація закупівлі

United Nations
Global Compact

<http://www.un.org.ua>

ЗЕЛЕНИЙ ОФИС

ДТЕК

**ЦЕНТР
РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ
СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

<http://csr-ukraine.org/>

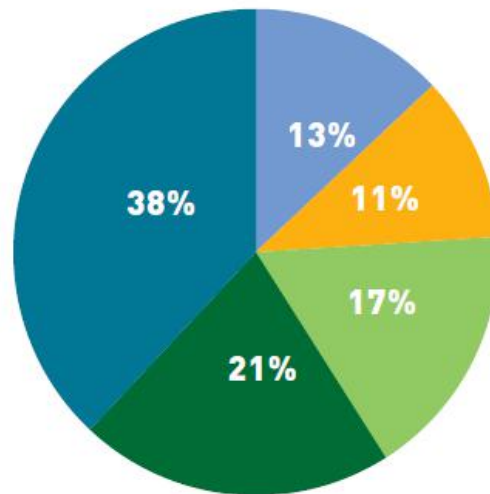

Результати опитування споживачів в магазинах торгівельної мережі «Епіцентр».

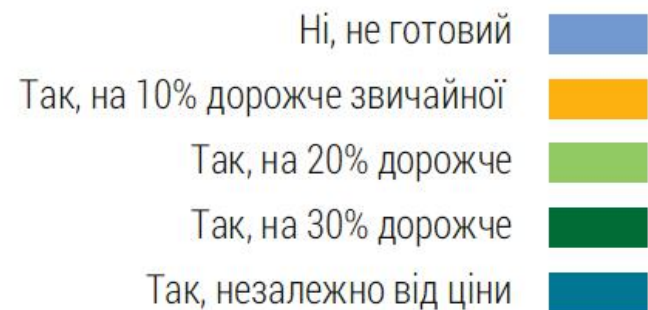
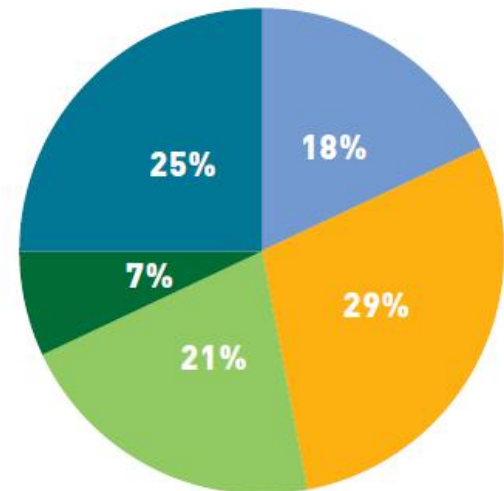
В рамках проекту Програми розвитку ООН в Україні з питань сталого і раціонального споживання (2015 рік).

Було опитано 1260 респондентів.

Інформація, що впливає
на вибір продукції

Чи готові ви купувати більш безпечну та
якісну продукцію, сертифіковану згідно
вимог міжнародних стандартів, але
дорожче звичайної?

Орієнтовний профіль споживача екопродукції

Екологічна сертифікація та маркування є орієнтиром для споживача, який прагне споживати якісну й безпечну продукцію, що відповідає його потребам.

Такий споживач турбується про здоров'я, має середній і вище достаток. Активний користувач Інтернету, користується ним для пошуку потрібної інформації. Ціна має для нього значення, але перш за все його цікавить продукт. Свій вибір він формує, вивчивши його склад, властивості або технічні характеристики. Також на його вибір матимуть вплив оцінки незалежних експертиз та відгуки інших споживачів.

Вік – від 25 до 45. Стать – залежно від категорії продукції.

Наприклад, якщо мова йде про харчові продукти, мийні засоби, косметику, текстиль та одяг і, особливо, продукти чи товари для дітей – це переважно жінки.

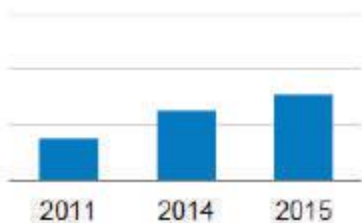
Навіть у період економічних спадів такий споживач не буде жертвувати якістю та безпекою. Він буде споживати менше, шукати альтернативні варіанти.

Кількість таких споживачів з року в рік збільшується.

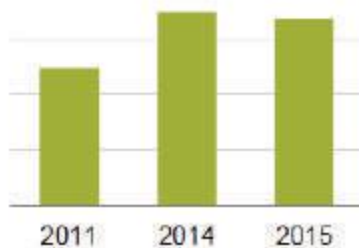

Український споживач робить розумні речі для кращого вибору⁴⁷

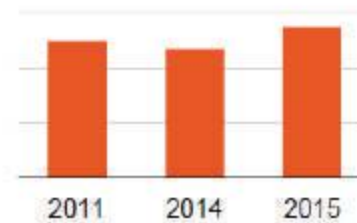
Занотовує щомісячні
витрати на продукти та
послуги, %

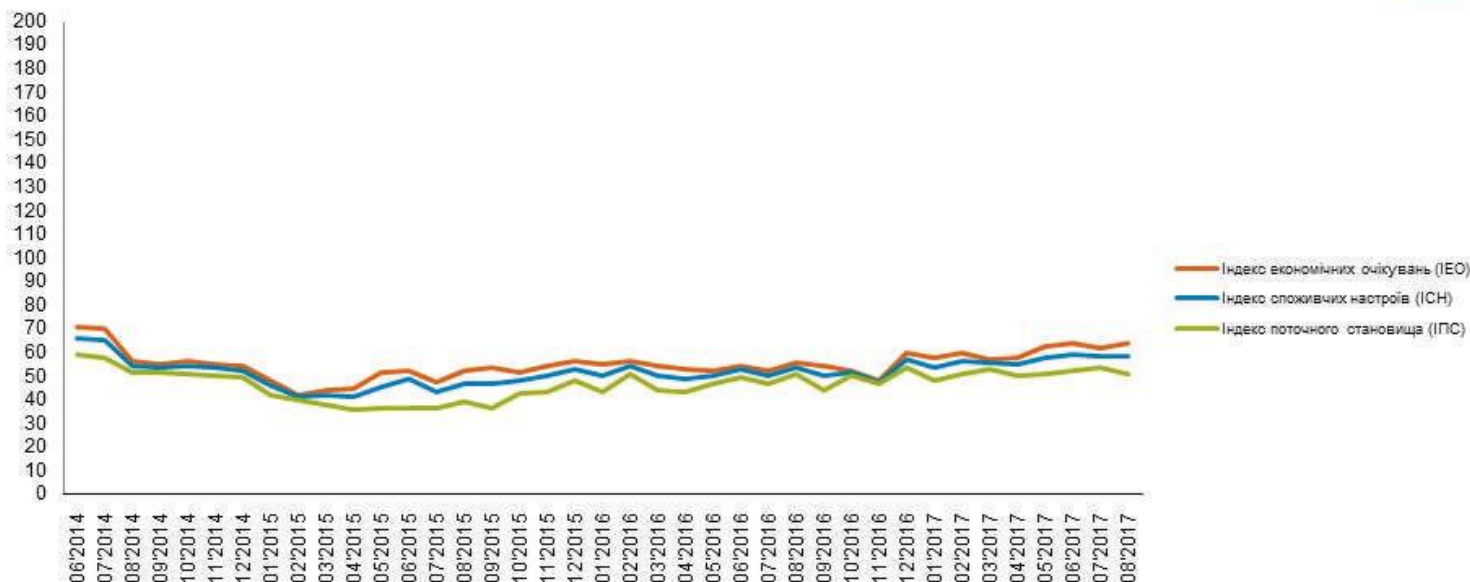
Уважно обирає
товари (послуги)
(за 7-бальною шкалою)

Сила впливу таких факторів,
як якість та безпека
(категорія напоїв), %

У серпні 2017 року індекс споживчих настроїв склав 58,6 – дослідження GfK «Споживчі настрої українців»

Джерело: Дослідження GfK «Споживчі настрої українців», серпень 2017 року

Контакти: Марія Губаренко | pr.ukraine@gfk.com

T +380 44 230 0260 | www.gfk.com/uk-ua | www.twitter.com/gfk_ua | www.facebook.com/gfkua

Індекс реальної заробітної плати вийшов на рівень жовтня 2014 року

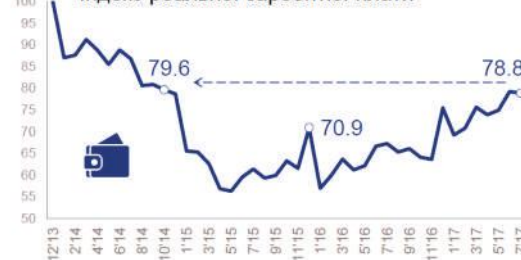
Компенсовано інфляцію 2015-2016 років. Подальше зростання залежить від динаміки ВВП

Ріст споживання домогосподарств прискорився

Найшвидше зростає категорія побутової техніки, товарів для дому, зокрема за рахунок повільнішого збільшення цін

Індекс реальної заробітної плати

Причини зростання реальної заробітної платні у 2017 році:

- Інфляція під контролем.
- Двохразове підвищення мінімальної заробітної плати (оскільки споживчий попит ще відносно слабкий, це підвищення не мало інфляційного ефекту)

© GfK 2017 | Щорічна конференція GfK "Україна 2017: час нових можливостей" | 26 вересня, 2017

КОРОЛЕВА ІНТЕР'ЄРУ

ЕКОЛОГІЧНІ
ФАРБИ
ВИСОКОЇ
ЯКОСТІ

ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕВАГИ ФАРБ
ПІДТВЕРДЖЕНО МІЖНАРОДНИМ
ЕКОЛОГІЧНИМ СЕРТИФІКАТОМ
ЗГІДНО ISO 14024

UA 08.002.337

Застосування гри «ЖИТТЯ в стилі ЕКО» в навчальному процесі:

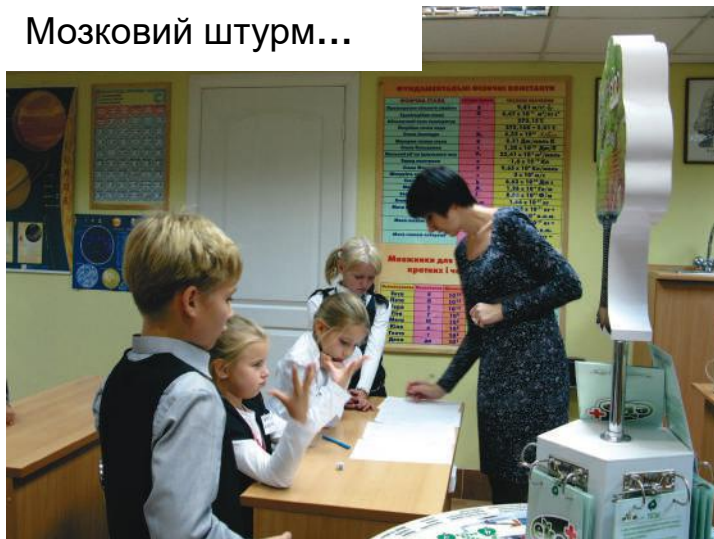
Ваш хід...

Питання...

Мозковий штурм...

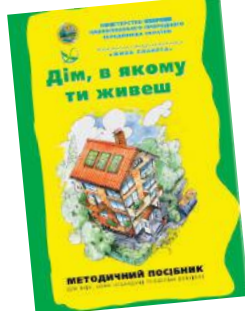
Відповідає капітан команди...

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Інформаційно-просвітницькі
проекти для шкіл:

- «Енергозбереження»
- «Натисни на сміття»
- «Життя в стилі ЕКО»
- «Будинок в якому ти живеш»
- «Місто, в якому ти живеш»
- «Сталий споживання»
- «Збережи ялинку»

ЗЕЛЕНИЙ КЛАС

Проект технічної допомоги ЄС «Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів у впровадженні Секторальної бюджетної підтримки»

НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО
РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ

впровадження
екологічного стандарту
ЗЕЛЕНИЙ КЛАС
для закладів освіти
згідно ДСТУ ISO 14024

методичний посібник

Цю публікацію було створено
за кошти Європейського Союзу

Київ – 2014

ептса
Проект впроваджується консорціумом
на чолі з компанією ЕПТІСА

Готель «Ковчег» (Чернівецька обл.)

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !

СВІТЛАНА БЕРЗІНА

+38 067-219-82-00

svitlana.berzina@gmail.com